kapšelio, kuris gulėjo prie šlaunikaulio; vyro k. Nr. 89 – viena sagtelė gulėjo išorėje, prie šlaunikaulio viršaus, o kita – iš vidinės pusės, prie to paties šlaunikaulio) ir kairiojo šlaunikaulio (vyro k. Nr. 132 – sagtelė gulėjo 20 cm nuo šlaunikaulio, ties jo viduriu).

Keramikos fragmentų rasta tik neaiškios paskirties duobėse Nr. 23–25. Duobėje Nr. 23 buvo aptiktas nemažas puodo kaklelio fragmentas, kuris puoštas bangelių ornamentu. Puodo anga buvusi 23 cm skersmens. Kitose 2 duobėse rasta puodų sienelių fragmentų. Duobės Nr. 24 keramikos fragmentas puoštas bangelių ornamentu, o duobėje Nr. 25 aptiktos 5 šukės, puoštos išilginėmis linijomis.

Eugenijus SVETIKAS

Investigations of Didieji Likiškiai cemetery in 1998

In 1998 the LIH carried on the investigations of Didieji Likiškiai (Alytus district) cemetery which were begun in 1996. In 1998 the southern part of the cemetery was investigated. The excavation area (25 trenches, the total of 660 m^2) included 95 inhumations (no 51-145) and three grave pits (no 23-25). Thirty nine graves contained burial items (coins, leather bags, a galloon, necklaces, pendants, rings, pins, knives with a handle, iron buckles). The graves date to the end of the 16th-17th century.

Eugenijus SVETIKAS

PRŪSALIŲ SENKAPIO TYRINĖJIMAI 1998 M.

1997 m. Plungės r. savivaldybė kreipėsi į KVAD, prašydama 1998 m. pavasarį Prūsalių senkapyje (AV–931) atlikti archeologinius tyrinėjimus. Prūsalių senkapis (Plungės r.) yra P. Astrausko sodyboje. Šis pilietis 1998 m. planavo persistatyti gyvenamąjį namą, jį praplėsti.

Prūsalių senkapio teritorija iki archeologinių tyrinėjimų buvo neaiški. Pirminiai duomenys iš VAK archyvo nurodo, kad paminklas aptiktas pradėjus kasti žvyrą, todėl, atvykus į vietą, pirmiausia ir buvo nustatyta žvyrduobės vieta. Paaiškėjo, kad P. Astrausko namo priestatui pasirinkta vieta sutampa su anksčiau buvusio I. Tuleikienės namo pamatais, yra apie 50–70 m į Š–ŠV nuo buvusios žvyrduobės. 15 m į P nuo P. Astrausko kluono

vienoje linijoje auga 13 gluosnių. Už šios gluosnių linijos prasideda P.Grinienės-Tuleikytės žemė, kuri tyrinėjimų metu buvo užsėta miežiais. Būtent čia, prie gluosnių linijos, ir buvusi žvyrduobė, kurios apimties vietiniai gyventojai neprisimena. Kolūkinės santvarkos laikais žvyrduobė buvo užlyginta. Tokių darbų nepaliesta išliko tik teritorija, esanti į Š nuo gluosnių linijos, iki kluono ir ūkinio pastato, t. y. 15 (iš P į Š, iki kluono P sienos)×50–60 m (iš R į V, nuo kelio iki sodo) dydžio plotas. Šioje teritorijoje ir nuspręsta atlikti tyrinėjimus.

Perkasa Nr. 1 (10×3 m dydžio) atmatuota 10 m į P nuo kluono P sienos, į ilgį orientuota R–V kryptimi. Perkasos P kraštas nuo gluosnių linijos buvo per 2–1,5 m. Šioje perkasoje aptikti 3 apiplėšti ir šitaip suardyti vėlyvojo geležies amžiaus (X–XII a.) kapai. To laiko kapų plėšikai ne viską sugebėjo surasti, o galbūt ne visi daiktai jiems buvo reikalingi. Tyrinėjimų metu aptikti: 2 ietigaliai, geriamojo rago angos apkalas, 8 apyrankės (iš jų 6 juostinės, įvairaus skerspjūvio, smailėjančiais galais), žalvarinė sagtis su pritvirtintu apkalu, dar keletas apkaliukų, įvijos, įvijėlės, įvijinis žiedas bei keletas neaiškios paskirties geležinių dirbinių.

Paaiškėjus, kad čia esama vėlyvojo geležies amžiaus senkapio, toliau buvo siekiama nustatyti Š paminklo ribą. 10 m į Š nuo perkasos Nr. 1 Š krašto ir 2 m į R nuo kluono PR kampo buvo atmatuota perkasa Nr. 2 (10×3 m dydžio), į ilgį orientuota R–V kryptimi, o į plotį P–Š kryptimi. 0,6 m gylyje buvo pasiektas įžemis. Šioje perkasoje jokių radinių nerasta ir įžemyje duobių kontūrų nebuvo. Kita perkasa buvo atmatuota 3 m į Š nuo perkasos Nr. 1 ŠV kampo, sodo link. 10×3 m dydžio perkasa Nr. 3 į ilgį ir plotį orientuota kaip ir perkasa Nr.2. Perkasa Nr. 3 savo ilgiu nebuvo lygiagreti perkasai Nr. 1. Įžemis perkasoje Nr. 3 atsidengė tik 0,8 m gylyje. Čia, kaip ir perkasoje Nr. 2, neaptikta radinių ir kapų duobių kontūrų. 21 m į R nuo perkasos Nr. 3 R krašto buvo atmatuota perkasa Nr. 4 (5×2 m dydžio), kuri į ilgį orientuota R–V kryptimi, į plotį P–Š kryptimi. Perkasa Nr. 4 savo Š kraštu sudarė vieną liniją su perkasa Nr. 3, o V kraštas vienoje linijoje su perkasos Nr. 2 R kraštu. Atstumas tarp perkasos Nr. 4 ŠV kampo ir perkasos Nr. 2 PR kampo – 4 m. Ištyrus perkasą Nr. 4, 0,6 m gylyje pasiektas įžemis. Čia taip pat nerasta radinių bei kapų duobių. Taigi paaiškėjo, kad senkapio Š riba turi būti saugoma iki perkasų Nr. 2 ir 4 P

krašto, t. y. P. Astrausko žemėje senkapis apima labai nedidelę: iki 8–10 m pločio (iš P į Š) ir apie 50 m ilgio (iš R į V, nuo kelio iki gyvatvorės) teritoriją. Likusi senkapio teritorija turėtų būti P. Grinienės-Tuleikytės žemėje. Akivaizdu, kad dalis senkapio čia buvo sunaikinta eksploatuojant žvyrduobę. Tačiau reikia tikėtis, kad žvyrduobė buvo nedidelė ir negili, o jai užlyginti panaudotos žemės sustumtos ne iš visos senkapio teritorijos.

Apibendrindami tyrinėjimų rezultatus, galime konstatuoti, kad Prūsalių senkapyje buvo ištirta 100 m². Perkasoje Nr. 1 rasta 3 apiplėštų kapų liekanų ir 25 radiniai. Iš jų galima išskirti 6 juostines apyrankes plonėjančiais galais, 2 karklo lapo pavidalo ietigalius ir 2 geriamųjų ragų angos apkalus. Visi šie dirbiniai datuojami X–XI a.

Eugenijus SVETIKAS

Excavations of Prūsaliai cemetery in 1998

The territory of Prūsaliai cemetery had been rather obscure before the archaeological investigations were done. In 1998 the LIH excavated the area of 100 m². Trench no 1 contained remains of 3 plundered burials and 25 finds. We can mention among them 6 sash-like bracelets with tapering terminals, 2 willow-leaf-shaped spearheads and 2 metal bindings of the orifice of drinking horns. All these finds date to the 10th-11th century.

Eugenijus SVETIKAS

UŽUBALIŲ SENKAPIO TYRINĖJIMAI 1999 M.

Užubalių senkapis (Alytaus r.) yra 0,9 km į P nuo kelio Alytus–Ūdrija, kalvoje, A. Zabitos ir jo žento Č. Palevičiaus valdoje. Kalvos V šlaite iškasta 20×20 m dydžio žvyrduobė. Ją kasant buvo randama žmonių kaulų ir kažkokių žalvarinių bei geležinių daiktų, kurių likimas nežinomas.

Pirmuosius duomenis apie Užubalių senkapį randame Lietuvos žemės vardyno Žemės vardų anketoje, kuri buvo surašyta 1935 m. spalio mėn. (saugoma Lietuvių kalbos instituto Vardyno skyriuje). Čia parašyta: „Ariama žemė. Juodžemis prie smėlio, keturkampė. Apie 15 arų. Kairėj vieškelio pusėj nuo Alytaus (Zabitos lauke). Seniau buvo kapinės – kaimo žmonių laidojimo vieta, dabar dirbama žemė“. Šis senkapis nėra naujųjų